

Türk Tarih Kurumu Başkanlığına,

8.IV.1964 tarih ve A-20/7.223 sayılı yazıya karşılıktır:

XIX.asırdaki Macar istiklâl hareketinin kahramanı Kossuth Lajos ile ilgili olarak Macaristan'da ötedenberi beslenen alâka ve sempati bugün de fazlasıyla mevcuttur, ve maiyyetiyle birlikte Türkiye'deki ikametinin hatıraları da hafızalarda canlı bir şekilde yaşamaktadır. Kütahya'da ikamet ettiği ev, o zamanlar macar kolonisinin yaptırdığı çeşme halâ durmaktadır. Sokağın adı da macar sokağı'dır. İki sene evvel Macar büyük elçisi sayın Dr.Felkai Dénes ve İstanbul' Macar Başkonsolosu Day Buzsoki ile birlikte bu hatıraları görmüş, macarların burada bir müze tesisini arzu ettiklerine vakıf olmuştum. Duvarında sadece bu hatırayı yaşatan bir plâka bulunan bina, aynı zamanda Türk sivil mimarisinin güzel bir örneğini teşkil eden bir san'at eseridir. XVIII.asır başlarında Tekirdağ'da ikamet eden diğer bir macar mücahidi Rakoczi Ferenc'in ikamet ettiği evde olduğu gibi, Kütahya'daki bu binada da bir müze tesisini ve tarihî Türk-Macar münasebetlerinin güzel bir hatırasının yerli ve yabancı herkese tanıtılmasını ben de şahsan isabetli bir hareket olarak karşılamış, o sıralarda Kütahya valisi bulunan sayın Bay Ertuğrul Süer -şimdi Samsun valisi- ile, misafirlerimiz de arzusu üzerine, bu mesele hakkında görüş teatisinde bulunmuştum. Şimdi,öyle anlaşılıyor ki, macar ilim mahfillerinin de ilgilenmesiyle bu konu tekrar ele alınmıştır. Merhum tarihçi Ahmed Refik Bey'in de belirttiği gibi, mülteciler meselesinin hallinde Osmanlı Devleti'nin ve Tanzimat ricalinin gösterdiği cesaret ve mahareti, Fransa ve İngiltere-de parlak nümayişlere vesile teşkil eden bu âlicenabâne hareketi canlandıracak böyle bir müzenin teşkilinin Millî Tarihimize de bir hizmet olacağı kanaatindeyim.

Kossuth Lajos ve evinin etrafında toplanan macar ve polonyalı mültecilerle ilgili Hazine-i evrak'ta türkçe vesikaları vaktiyle Ahmed Refik Bey neşr etmiştir: (Türkiye'de mülteciler meselesi, Rusya ve Avusturya'ya karşı Türk siyaseti... 1849-1851, İstanbul 1926) . Arşivde bu mesele ile ilgili bütün vesikaların bu kitapta mevcut olup olmadığı muhtac-ı tetkik bir meseledir. Merhumun bu vesikaları hangi dosyalardan, hangi makamın arşivinden nakl ettiği tasrih edilmemiş olmakla beraber, bunların fotokopisi çektirilmek istendiği takdirde, aranıp bulunabilir. Benim ihtisas saham haricinde bulunmasına rağmen, bu babdaki emirlerinizi, geniş ve müsait bir zamanda yerine getirmek isterim. Meselenin müstaceliyeti yoksa, sıhhatim biraz daha düzeliş de arşivde devamlı olarak çalışabileceğim bir zamana, meselâ yaz ayla-

rına, taliki münasip olur kanaatindeyim.

Mültecilere ait eşyanın nerelerde ve hangi müzelerde bulunabileceğini sayın Dr.Hamid Zübeyr Koşay ve Erke Uluğ, Mahmud Akok daha doğru olarak bileceklerdir. Ancak, mahalli tetkiklere de ihtiyaç bulunacağı aşikârdır.

Bu vesile ile saygılarımı sunarım.

Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarini
Kürsüsü Profesörü

(Prof.M.Tayyib Gökbilgin)